

Η ΔΙΣΚΟΓΡΑΦΙΑ ΑΛΛΑΖΕΙ ΤΗΝ ΣΧΕΣΗ ΤΟΥ ΑΚΡΟΑΤΗ ΜΕ ΤΗΝ ΜΟΥΣΙΚΗ

Το τραγούδι και η μουσική είναι συστατικό στοιχείο της ιστορίας του ανθρώπου και αφορά σε πολλές πλευρές της ζωής του σε ατομικό και κοινωνικό επίπεδο. Μέχρι πριν εκατό περίπου χρόνια η μουσική και τα τραγούδια ακούγονταν μόνον "ζωντανά", σε κοινωνικές, πολιτιστικές και άλλες εκδηλώσεις, σε χώρους εργασίας, διασκέδασης, συνάντησης των ανθρώπων κλπ. Με την εμφάνιση της δισκογραφίας αλλάζουν τα δεδομένα σχετικά με το τραγούδι. Ο δίσκος γίνεται ο διάμεσος μεταξύ καλλιτέχνη και ακροατή, κατά συνέπεια αλλάζει η μέχρι τότε σχέση τους που ήταν άμεση. Ο καλλιτέχνης αποσπάται χρονικά και γεωγραφικά από τον ακροατή. Ο δίσκος λειτουργεί πλέον ως μέσο μαζικής επικοινωνίας συνοδευόμενος υποχρεωτικά από το γραμμόφωνο και το τραγούδι τυποποιείται ως καλλιτεχνικό "προϊόν". Τα πρώτα χρόνια ζωής της έως τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο η ελληνική δισκογραφία και το τραγούδι διατηρούν χαρακτηριστικά της πρότερης εποχής. Αυτή η περίοδος θα μπορούσε ενδεχομένως να χαρακτηριστεί ως μεταβατικό στάδιο στην εξέλιξη της δισκογραφίας αλλά και του τραγουδιού.

Μέχρι τότε στη λαϊκή μουσική ο δημιουργός, ο στιχουργός, ο εκτελεστής κλπ. ήταν συχνά το ίδιο πρόσωπο. Άλλες φορές πάλι κατά την ίδια περίοδο το τραγούδι ήταν αποτέλεσμα συλλογικής δουλειάς της παρέας των μουσικών. Να σημειωθεί ότι το κλίμα συλλογικότητας αφορούσε και στους ακροατές των τραγουδιών. Η γνωστοποίηση ύπαρξης του "προϊόντος" γίνεται από τα γραμμόφωνα σε ταβέρνες και καφενεία, το πάλκο, τους "φωνογραφητζήδες", τις διαφημίσεις σε εφημερίδες και σε μικρότερο βαθμό από το ραδιόφωνο. Η δισκογραφία επιφέρει ποσοτικές και ποιοτικές αλλαγές σε αυτό καθαυτό το τραγούδι. Η διάρκειά του συρρικνώνεται στα τρία με τέσσερα λεπτά όσο διαρκεί ο δίσκος γραμμοφώνου. Περιορίζονται οι αυτοσχεδιασμοί –ταξίμια και βέβαια ο αριθμός των στίχων. Για λόγους τεχνικών δυσκολιών αλλά και κόστους μικραίνει η ορχήστρα. Η τυποποίηση αλλάζει ένα ακόμη χαρακτηριστικό ιδίως της λαϊκής μουσικής και αυτό είναι το ανεπανάληπτο της κάθε εκτέλεσης.

Τυποποιούνται αναπόφευκτα τα επιφωνήματα και οι χαιρετισμοί μεταξύ συμμετεχόντων στη φωνοληψία. Τυποποιούνται ακόμη και τα λάθη των μουσικών και των ερμηνευτών. Η προληπτική λογοκρισία που επεβλήθη το 1936, σε ό,τι αφορά στα μουσικά πράγματα, είχε ως στόχο πρωτίστως τη δισκογραφία με επιπτώσεις κατά συνέπεια και στο τραγούδι. Από το 1946 και μετά αυξάνεται θεαματικά και αλλάζει η σύνθεση του πληθυσμού της πόλης, που αποτελεί τον κύριο καταναλωτή του μουσικού "προϊόντος". Στην παραγωγή μουσικής παρατηρείται πλέον καταμερισμός εργασίας και εξειδίκευση. "Καθιερώνονται" οι ρόλοι του συνθέτη, του στιχουργού, του μουσικού, του διευθυντή ορχήστρας, του ενορχηστρωτή κ.ο.κ. Την ίδια εποχή σχεδόν εξαφανίζονται οι τρόποι και κυριαρχούν οι τόνοι. Νέα μουσικά όργανα παίρνουν μόνιμη θέση στη λαϊκή ορχήστρα ενώ τα παλαιότερα μετατρέπονται ή προσαρμόζονται στις καινούριες συνθήκες. Η διάδοση του "προϊόντος" γίνεται πιο μεθοδικά με τη δημιουργία μηχανισμών προβολής, διακίνησης, χρηματοδότησης και πωλήσεων εκ μέρους των δισκογραφικών εταιρειών.

Η διαφήμιση αναπτύσσεται σταθερά και οι αποδέκτες της μουσικής γίνονται καταναλωτές. Η επιλογή των τραγουδιών που θα ηχογραφηθούν γίνεται με γνώμονα τις αντιδράσεις του κοινού, τις επενδύσεις και τους κανόνες της αγοράς. Ο καλλιτεχνικός διευθυντής δεν κρίνει μόνον ποια τραγούδια θα "περάσουν" αλλά καθορίζει και το ύφος. Η δημιουργία τραγουδιών σταδιακά προσανατολίσθηκε στη δισκογραφία και επαγωγικά στο ραδιόφωνο. Έγιναν κατά κάποιον τρόπο "τραγούδια του δίσκου" εξελισσόμενα στις ημέρες μας σε τραγούδια κυρίως για τον κινηματογράφο, την τηλεόραση, τις τηλεταινίες, τα βίντεο-κλιπ, το διαδίκτυο, , τα κινητά τηλέφωνα κλπ. Από το 1946 που επαναλειτούργεί το εργοστάσιο της Columbia, μπορεί να λεχθεί ότι τίθενται οι βάσεις της βιομηχανίας του ακροάματος, για τα ελληνικά πάντα δεδομένα.

Στη βιομηχανική εποχή ο πολιτισμός, με τα επιτεύγματα της τεχνολογίας, εμπλουτίσθηκε με πολλά νέα κυρίως οπτικοακουστικά στοιχεία. Τούτο όμως δεν μείωσε σε τίποτε τη συμβολοποιητική αξία της μουσικής στη ζωή των ανθρώπων. Ούτε έπαψε να είναι βασικός τρόπος πρόσβασής τους στην επικοινωνία. Δεν είναι τυχαίο ότι η μουσική εξακολουθεί να αποτελεί μία από τις κυριότερες μορφές ψυχαγωγίας αλλά και να εκφράζει τα ιδιαίτερα κοινωνικά και εθνικά χαρακτηριστικά. Η συγκέντρωση, καταγραφή, διατήρηση και μελέτη της μουσικής παραγωγής του παρελθόντος αλλά και του παρόντος, δεν αφορά μόνον στα μουσικά έργα, αλλά στο σύνολο των παραγόντων που συνέβαλαν στον μουσικό πολιτισμό. Ιδιαίτερα από τη στιγμή μετάβασης της μουσικής στο στάδιο της βιομηχανοποίησης. Και αυτοί οι παράγοντες είναι οι υλικές υποδομές, τα δίκτυα επικοινωνίας, τα ντοκουμέντα όλων των ειδών και βέβαια οι άνθρωποι που ενεπλάκησαν σε αυτές τις διαδικασίες. Χωρίς τα προηγούμενα δεν είναι δυνατή η κατανόηση της εξέλιξης και της ιστορίας της μουσικής η οποία είναι άμεσα συνδεδεμένη με την εξέλιξη και την ιστορία της δισκογραφίας.

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΔΙΣΚΟΓΡΑΦΙΑΣ

Α) Η ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΔΙΣΚΟΓΡΑΦΙΑΣ

Η αρχή της δισκογραφίας τοποθετείται στα μέσα του 19ου αιώνα μετά την δημιουργία των πρώτων συσκευών καταγραφής και αναπαραγωγής του ήχου. Η αυτόματη αναπαραγωγή της μουσικής μπορεί να επισημανθεί πίσω μέχρι τον 9ο αιώνα, όταν οι αδερφοί Banu Musa ,έφηυραν το πρώτο μηχανικό μουσικό όργανο. Η πρώτη συσκευή καταγραφής ήχου που θα μπορούσε να καταγράψει τον ήχο μηχανικά ήταν ο phonograph ο οποίος σχεδιάστηκε το 1897, από τον Γάλλο Leon Scott (Λεόν Σκοτ). Η συσκευή αυτή κατέγραφε τον ήχο όμως δεν μπορούσε να τον αναπαράξει. Μία από τις ηχογραφήσεις αυτές ήταν ένα γαλλικό λαϊκό τραγούδι το οποίο μετατράπηκε σε ψηφιακή μορφή το 2008. Αυτή θεωρείται η παλαιότερη υπάρχουσα ηχογράφιση. Είκοσι χρόνια μετά ο Thomas Edison (Τόμας Έντισον) θα παρουσιάσει το «φωνογράφο», μία συσκευή καταγραφής και αναπαραγωγής ήχου, μέσω σφαιρικών κυλίνδρων. Δέκα χρόνια αργότερα, ο Έντισον θα εξελίξει το φωνογράφο του, τον οποίο και θα διαθέτει πλέον για εμπορική εκμετάλευση μέσω της νεοσύστατης εταιρίας του *Edison Phonographs*. Την ίδια εποχή ο ανταγωνιστής Graham Bell, ήταν ο εμπνευστής του «γραφώφωνου», μίας βελτιωμένης έκδοσης του φωνογράφου του Έντισον και που αργότερα θα αποτελέσει τη βάση της Columbia. Πάνω στο γραφόφωνο του Bell, ο Edison θα εξελίξει το φωνογράφο του. Η ιστορία των μουσικών ηχογραφήσεων είχε μόλις αρχίσει.

B) THOMAS EDISON -Η ΠΡΩΤΗ ΔΙΣΚΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ- ΦΩΝΟΓΡΑΦΟΣ

Η πρώτη συσκευή καταγραφής και αναπαραγωγής ήχου ήταν ο μηχανικός φωνογραφικός κύλινδρος , ο οποίος εφευρέθηκε από το Thomas Edison στις 18 Ιουλίου του 1877 και κατοχυρώθηκε με δίπλωμα ευρεσιτεχνίας το 1878. Ο φωνόγραφος (αγγλ.Phonograph), όπως τον ονόμασε ο κατασκευαστής του, χρησιμοποιούσε μια βελόνα για να καταγράψει τον ήχο σε ένα κύλινδρο με αυλάκια, επικαλυμμένο με αλουμινόχαρτο, ο οποίος περιστρεφόταν με σταθερή ταχύτητα. Η βελόνα που κατέγραφε τον ήχο ήταν συνδεδεμένη με ένα είδος φωναγωγού με τρόπο ώστε να λαμβάνει μηχανικά της δονήσεις που προκαλούσε ο ήχος που περνούσε μέσα σ' αυτόν. Η βελόνα παλλόταν κάθετα προς την επιφάνεια του κυλίνδρου και διαμόρφωνε το αλουμινόχαρτο δημιουργώντας "κορφές και κοιλίες". Ο κύλινδρος περιστρεφόταν με το χέρι, με την βοήθεια μιας μανιβέλας, που ήταν προσαρμοσμένη στον άξονά του. Αργότερα ο Έντισον τελειοποίησε τον φωνογράφο του αντικαθιστώντας τους αλουμιμένιους κυλίνδρους με κέρινους. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα την δυνατότητα διαγραφής μιας ηχογράφησης, αφαιρώντας την επιφάνεια του κέρινου κυλίνδρου με την χρήση αιχμηρής λεπίδας.

Η εφεύρεσή του διαδόθηκε σύντομα σε όλο τον κόσμο και ο Edison δημιούργησε την πρώτη δισκογραφική εταιρία, την *Edison Phonographs*. Στις επόμενες δύο δεκαετίες οι εμπορικές ηχογραφήσεις, η διανομή και η πώληση των ηχογραφήσεων έγιναν η ανερχόμενη διεθνής βιομηχανία, με τους πιο δημοφιλείς να πουλάνε εκατομμύρια κομμάτια μέχρι τις πρώτες δεκαετίες του 20ου αιώνα. Η ανάπτυξη των τεχνικών μαζικής παραγωγής επέτρεψε στις ηχογραφήσεις φωνογράφου να γίνουν ένα σημαντικό νέο καταναλωτικό προϊόν στις βιομηχανικές χώρες και ο κύλινδρος να είναι το κύριο καταναλωτικό προϊόν από το 1880 έως το 1910.

Γ) Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ

Η βιομηχανία κατασκευής και διάθεσης του φωνογράφου και του γραφόφωνου άργησε να αγγίξει το φιλόμουσο κοινό. Η πτώχευσή της συγκρατήθηκε από την κατασκευή των πρώτων συσκευών αναπαραγωγής μουσικής με κερματοδέκτη. Δεν ήταν παρά οι πρόδρομοι των juke box. Το όραμα μιας συσκευής αναπαραγωγής ήχου χαμηλού κόστους και ευρείας κατανάλωσης έγινε πράξη από το Γερμανό Emil Berliner (Εμίλ Μπερλίνερ), μετανάστη στις Ηνωμένες Πολιτείες.

1. Το γραμμόφωνο

Το 1887 ο Berliner με τη βοήθεια ενός Αμερικανού μηχανικού, κατασκεύασε το πρώτο «γραμμόφωνο». Οι δυο μαζί ίδρυσαν την εταιρία Victor το μεγαλύτερο κατασκευαστή γραμμοφώνων κ δίσκων στις αρχές του 20ου αιώνα. Παράλληλα, ο Berliner ιδρύει παράρτημα δίσκων της εταιρίας του στο Λονδίνο, το οποίο και γίνεται γνωστό από την ετικέτα των δίσκων του: His Master's Voice και από το Nipper το σκυλάκι. Ο δίσκος σταδιακά αντικαθιστά τον κύλινδρο. Ο Berliner με μία πρωτοποριακή μέθοδο έδωσε τη δυνατότητα κατασκευής χιλιάδων αντιτύπων δίσκων από την ίδια πρωτότυπη μήτρα. Ακόμη και ο Edison υποχρεώνεται να στραφεί ταυτόχρονα και στην κατασκευή των δικών του δίσκων. Οι τρεις εταιρίες Victor, Columbia και Edison πουλούν εκατομμύρια δίσκους παγκοσμίως. Πολύ σύντομα η μουσική βιομηχανία θα γίνει μία από τις πιο σημαντικές βιομηχανίες στον κόσμο.

Το 1906 το γραμόφωνο Victrola της εταιρίας Victor θα κάνει την εμφάνισή του. Λίγα χρόνια μετά η εταιρία Decca θα παρουσιάσει το πρώτο φορητό γραμμόφωνο και αργότερα τα πρώτα ηλεκτρικά φορητά γραμμόφωνα θα βγουν στην αγορά. Σκοπός του γραμμοφώνου ήταν να αποτελέσει μία φορητή συσκευή ψυχαγωγίας, ικανή να αναπαράγει τον ήχο, τη μουσική. Το χαρακτηριστικό χωνί των πρώτων μοντέλων ενίσχυε τον ήχο, αλλά και την καλλιτεχνική του ταυτότητα. Το γραμμόφωνο αγαπήθηκε πολύ. Ίσως γιατί δεν ήταν απλά μία συσκευή, αλλά ένα σημείο πολιτισμού, κερδίζοντας μία θέση στο πάνθεον της μουσικής ιστορίας.

2. Το Βινύλιο

Ο double-sided shellac 78 στροφών/λεπτό δίσκος ήταν το στάνταρ προϊόν καταναλωτικής μουσικής το οποίο επικράτησε από το 1910 έως τα τέλη της δεκαετίας του '50. Λίγα χρόνια πριν, στα τέλη της δεκαετίας του 40 εφευρέθηκε το βινύλιο με δύο βασικά format: τα 7ιντσα 45άρια κ τα 12ιντσα LP(long playing) 33στροφών τα οποία αντικατέστησαν πλήρως τους δίσκους 78 στροφών. Οι δίσκοι βινυλίου 45 και 33 στροφών, έφεραν μία πραγματική επανάσταση στη μουσική βιομηχανία, ξεκινώντας από τη δεκαετία του 1950. Μια πραγματική έκρηξη της εμπορικής εκμετάλλευσης του βινυλίου ώθησε σε εκατομμύρια πωλήσεις δίσκων βινυλίου για όλα τα χρόνια που ακολούθησαν, μέχρι τη σταδιακή περιθωριοποίησή τους με την έλευση της ψηφιακής εποχής στον ήχο. Όμως, στην πράξη η παραγωγή δίσκων βινύλιο δε σταμάτησε ποτέ. Στην χώρα μας περισσότερα από 25000 ελληνικά τραγούδια βρίσκονται τυπωμένα σε δίσκους γραμμοφώνου. Ο συνθέτης με τους περισσότερους δίσκους γραμμοφώνου είναι ο Βασίλης Τσιτσάνης με 408 τραγούδια.

Στις αρχές της δεκαετίας του 20' μία σειρά από εφευρέσεις στον τομέα της ηλεκτρονικής, έφερε νέα δεδομένα στην μουσική βιομηχανία. Οι ηχογραφήσεις ήταν πλέον ηλεκτρικές. Ο Edwin Armstrong, χαρακτηρίστηκε ηλεκτρονική μεγαλοφυΐα μετά την εφεύρεση του ηλεκτρονικού ενισχυτή κ του κυκλώματος του Υπερετερώδυνου δέκτη, οι οποίες πήραν δίπλωμα ευρεσιτεχνίας. Η σημασία της εφεύρεσης του κυκλώματος του Armstrong δεν μπορεί να μην εκτιμηθεί. Είναι το κεντρικό "συστατικό" σχεδόν όλης της αναλογικής ενίσχυσης, των αναλογικών και ψηφιακών ραδιοσυχνοτήτων, του πομπού κ του δέκτη. Η εφεύρεση πάνω στην οποία βασίζεται η ύπαρξη του ραδιοφώνου. Η μαγνητοταινία ήταν μία επινόηση του Δανού μηχανικού Πούλσεν που έγινε πράξη στα τέλη του 19ου αιώνα. Γρήγορα επικράτησε σαν μέθοδος καταγραφής ήχου και εικόνας, κυρίως στα κινηματογραφικά στούντιο. Η μαγνητοταινία επέφερε σαρωτικές αλλαγές στο ραδιόφωνο κ στην μουσική βιομηχανία. Ο ήχος πλέον μπορούσε να καταγραφεί, να σβηστεί κ να επανακαταγραφεί στην ίδια ταινία πολλές φορές. Η ταινία επέτρεψε στην ράδιο βιομηχανία να ηχογραφήσει εκ των προτέρων για πρώτη φορά πολλά τμήματα του περιεχομένου προγράμματος. Τέλος συνέβαλε στην ανάπτυξη των πρώτων συστημάτων που θα μπορούσαν να καταγράψουν και να αναπαράγουν στερεοφωνικό ήχο.

3. Η κασέτα

Η κασέτα παρουσιάστηκε στην παγκόσμια αγορά ταυτόχρονα με τους δίσκους 33 στροφών, στα τέλη της δεκαετίας του 1940. Η ευρεία εμπορική της χρήση θα καθιερωθεί περίπου 20 χρόνια αργότερα στα τέλη της δεκαετίας του 1960. Ιδιαίτερα προς τα τέλη της δεκαετίας του 1970 και μετά, με τη διάθεση των φορητών μαγνητοφώνων, οι κασέτες γνώρισαν μεγάλη άνθιση και οι εταιρίες εφάρμοσαν την παράλληλη κυκλοφορία των τίτλων τους σε κασέτες και δίσκους 33 στροφών. Τα μονοφωνικά φορητά κασετόφωνα, που μπορούσαν να λειτουργήσουν και με μπαταρίες, και αργότερα τα μικρά στέρεο κασετόφωνα (walkman) έγιναν το πιο δημοφιλές μέσο ακρόασης μουσικής για τη νεολαία, υποχρεώνοντας τις εταιρίες να μπουν στο πνεύμα της εποχής και να εκδώσουν.

Εποχή άφησαν όμως και οι κασέτες χωρίς ήχο. Οι 60λεπτες και 90λεπτες άγραφες κασέτες αποτέλεσαν πόλο έλξης για τους απανταχού μουσικόφιλους. Συνδυάστηκαν αρμονικά με τα βινύλια και το ραδιόφωνο, φιλοξενώντας αυτοσχέδιες προσωπικές συλλογές από διαφορετικά βινύλια και ραδιοφωνικές ηχογραφήσεις. Ιδιαίτερα στη χώρα μας, που η άνθισή τους συνδυάστηκε με τα πρώτα χρόνια της ελεύθερης ιδιωτικής ραδιοφωνίας. Με την έλευση της ψηφιακής εποχής, κασέτα και βινύλιο θα πάρουν σιγά σιγά το δρόμο προς την ιστορία. Η πρώτη multitrack ηχογράφιση ήταν το "How High the Moon" του Les Paul, στην οποία ο Paul χρησιμοποίησε 8 κανάλια για κιθάρα.

Το walkman ήταν κι αυτό με τη σειρά του μία επανάσταση στον τρόπο με τον οποίο η μουσική έφτανε στα αυτιά των απανταχού μουσικόφιλων. Τώρα, μπορούσε εύκολα κάποιος να «έχει πάντα μαζί του την αγαπημένη του μουσική Βασισμένο σε μία ιδέα του αντιπροέδρου της εταιρίας Sony, που ήθελε να ακούει τις αγαπημένες του όπερες στα μεγάλα αεροπορικά του ταξίδια, το μικρό φορητό walkman με τις μικρές μπαταρίες και τα ακουστικά για τα αυτιά καθιερώθηκε πολύ γρήγορα στην αγορά και εκσυγχρονίστηκε.

4. Ο Συμπαγής Δίσκος (Compact Disk – CD)

Η ψηφιακή εποχή θα κάνει την εμφάνισή της στις αρχές της δεκαετίας του 1980. Το πρώτο μικρό δισκάκι διαμέτρου 12 εκατοστών που βγάζει ψηφιακό ήχο, μαζί με το πρώτο player θα πρωτοπαρουσιαστεί από τις εταιρίες Sony και Philips το 1982. Στα πρώτα cds ήχου που θα εκδοθούν συγκαταλέγονται το cd των Abba The visitors και η «Συμφωνία των Άλπεων» του Ρίχαρντ Στράους που ηχογραφήθηκε για λογαριασμό της Deutsche Grammophon. Γενικά, οι πρώτες ηχογραφήσεις σε cd αφορούσαν κυρίως κλασική μουσική, μιας και οι θαυμαστές της φέρονταν περισσότερο διατεθειμένοι να καταβάλουν το υψηλό αντίτιμο σε cds και cd-players.

Μικρό μέγεθος, μεγάλη χωρητικότητα, ανθεκτικό υλικό, καλή ποιότητα ήχου, εύκολη πλοήγηση στο μουσικό περιεχόμενο ήταν μερικά από τα χαρακτηριστικά που γρήγορα καθιέρωσαν το cd ως το κύριο μέσο εγγραφής και αναπαραγωγής ήχου και μουσικής στη δεκαετία του 1980, παγκοσμίως. Αν και στην αρχή οι δισκογραφικές εταιρίες εμφανίστηκαν διστακτικές απέναντι στη νέα τεχνολογία, γρήγορα υποχρεώθηκαν να την αποδεχθούν και τελικά να εκδώσουν και να επανεκδώσουν στα επόμενα χρόνια ανυπολόγιστο αριθμό τίτλων σε cd. Ήδη στα τέλη της δεκαετίας του 1980, παγκοσμίως οι πωλήσεις cd θα ξεπεράσουν αυτές του βινυλίου.

Στην Ελλάδα, τη δεκαετία του 1990, οι δισκογραφικές εταιρίες επανέκδοσαν μαζικά έναν πολύ μεγάλο αριθμό δίσκων βινυλίου σε cd, ξεκινώντας από τα κλασικά έργα των Ελλήνων δημιουργών. Μέχρι και σήμερα, το cd εξακολουθεί να είναι το κύριο μέσο παραγωγής και διάθεσης μουσικής στη χώρα μας, αλλά και παγκοσμίως. Στα 25 και πλέον χρόνια ζωής του, πάνω από 200 δισεκατομμύρια τίτλοι μουσικής σε cd έχουν πουληθεί παγκοσμίως.

5. Το DAT (Digital Audio Tape)

Το 1989, η Sony παρουσιάζει στις ΗΠΑ το DAT, που ακολουθεί τη λογική της κασέτας αλλά έχει μικρότερο μέγεθος. Πρόκειται επι της ουσίας για ένα μέσο με ταινία ψηφιακή (με συχνότητα δειγματοληψίας 44.1 και 48.1 KHz. Μετά από πιέσεις των δισκογραφικών εταιριών, οι εταιρίες παραγωγής μηχανημάτων DAT εφαρμόζουν το SCMS (Serial Copy Management System) για να αποφευχθεί η ψηφιακή αντιγραφή.

6. Το αρχείο mp3

Στις αρχές της δεκαετίας του 1990, μία νέα και ιδιαίτερα δημοφιλής μέχρι τις μέρες μας ψηφιακή κωδικοποίηση του ήχου έκανε την εμφάνισή της. Είναι τα αρχεία mp3. Η ανακάλυψη ανήκει σε γερμανούς μηχανικούς του Ιδρύματος Fraunhofer και αποτελεί μία συμπιεσμένη μορφή αρχείου ήχου, στην οποία έχουν αφαιρεθεί συχνότητες που δεν ακούει το ανθρώπινο αυτί και που δίνει αρχείο με πολύ μικρότερο μέγεθος, αλλά με ένα αρκετά ικανοποιητικό μουσικό αποτέλεσμα, με ηχητική ποιότητα λίγο υποδεέστερη από αυτήν του compact disc. Από το ίδιο Ινστιτούτο κατασκευάστηκε και το πρώτο mp3 player.

Το MP3 είναι μια μορφή ψηφιακού συμπιεσμένου αρχείου ειδικά για την αποθήκευση ήχου. Παρέχει τη δυνατότητα της αναπαράστασης ήχου κωδικοποιημένου με μορφή Pulse Code Modulation (PCM) (διαμόρφωση με βάση κωδικούς παλμών) δεσμεύοντας πολύ λιγότερο χώρο (για δεδομένα) από τις άμεσες μεθόδους. Αυτό γίνεται χρησιμοποιώντας ψυχοακουστικά μοντέλα για να απορρίψει τμήματα ή περιοχές του ηχητικού φάσματος, που δεν ακούει το ανθρώπινο αυτί, και καταγράφοντας την υπόλοιπη πληροφορία με αποτελεσματικό τρόπο. Παρόμοιες μέθοδοι χρησιμοποιούνται από το JPEG, μια μορφή συμπίεσης εικόνων με απώλειες.

	Bitrate	Sample rate
Compact Disc	(2 channels) 16bit Pulse Code Modulation	44.1KHz
Super audio CD	2-5.1 channels 1bit Direct Stream Digital	2822.4KHz
DVD-audio	(5.1 channels) 24bit	96-192KHz
Mp3	192kbps	44.1KHz(16-48kHz)
Ogg	128kbps	44.1KHz
Aac	64Kbps	44.1KHz (8- 96kHz.)
Mp3pro	64Kbps	44.1KHz

Πίνακας 1. Ηχητικά Format και χαρακτηριστικά αυτών.

Η Μουσική Επιχείρηση Σήμερα

Στη σύγχρονη εποχή, η μουσική επιχείρηση έχει μεταμορφωθεί από την ψηφιακή διανομή. Ενώ παλαιότερα κυριαρχούσαν οι φυσικές πωλήσεις (βινύλιο, CD), σήμερα το μεγαλύτερο μέρος των εσόδων προέρχεται από τις υπηρεσίες «ροής» (εφεξής streaming).

Τούτο (streaming), έχει εξελιχθεί ως το κύριο μέσο διανομής της μουσικής βιομηχανίας τις δύο (2) τελευταίες δεκαετίες, με το κόστος του μέσου παραγωγής να είναι μηδαμινό για τις Δισκογραφικές, αλλά και η ευκολία αναπαραγωγής για τον ακροατή να είναι μνημειώδης.

Η διαδικασία για να φτάσει η μουσική στα χέρια του καταναλωτή είναι γνωστή ως διανομή. Οι μεγάλες εταιρείες κατέχουν η καθεμία τους δικούς τους διανομείς. Πριν από την εποχή των Downloads, οι εταιρείες διανομής μουσικής ήταν ο σύνδεσμος μεταξύ των δισκογραφικών εταιρειών και των καταστημάτων λιανικής, όπως δισκοπωλεία, Best Buy, Blockbuster κ.λπ. Τον 21ο αιώνα, οι διανομείς μουσικής εξυπηρετούν τη μουσική τους σε πλατφόρμες ψηφιακής λήψης και ροής, όπως iTunes, Spotify και Pandora.

Φυσικοί Διανομείς

Περιλαμβάνει τα Master Recordings. Κατασκευή δηλαδή CD και βινυλίου. Οι φυσικοί διανομείς θα κατασκευάσουν ένα CD/βινύλιο και θα το διανείμουν. Αυτές οι εταιρείες έχουν πολύ μεγαλύτερο κόστος αποθήκευσης, εργασίας και αποστολής από τις ψηφιακές υπηρεσίες διανομής. Ωστόσο, μια αναζωογόνηση του βινυλίου έχει αναβιώσει ένα μέρος αυτής της βιομηχανίας τα τελευταία 5 χρόνια. Παραδείγματα του 2018 περιλαμβάνουν:

- InGrooves
- Horus
- The Orchard
- CD Baby
- KinderCore

Ψηφιακή Διανομή

Διανομή μουσικής σε πλατφόρμες ψηφιακής λήψης και ροής. Οι ψηφιακοί διανομείς γίνονται όλο και περισσότερο one-stop-shops για τη συλλογή δικαιωμάτων. Η ψηφιακή διανομή συνήθως λαμβάνει μια προμήθεια από τα δικαιώματα των δημιουργών (για τα οποία θα μιλήσουμε εκτενώς σε άλλη διάλεξη) σε αντάλλαγμα για τις υπηρεσίες διανομής, συλλογής και λογιστικής τους. Παραδείγματα του 2018 περιλαμβάνουν:

- CD Baby
- Tunecore
- Distrokid
- Loudr

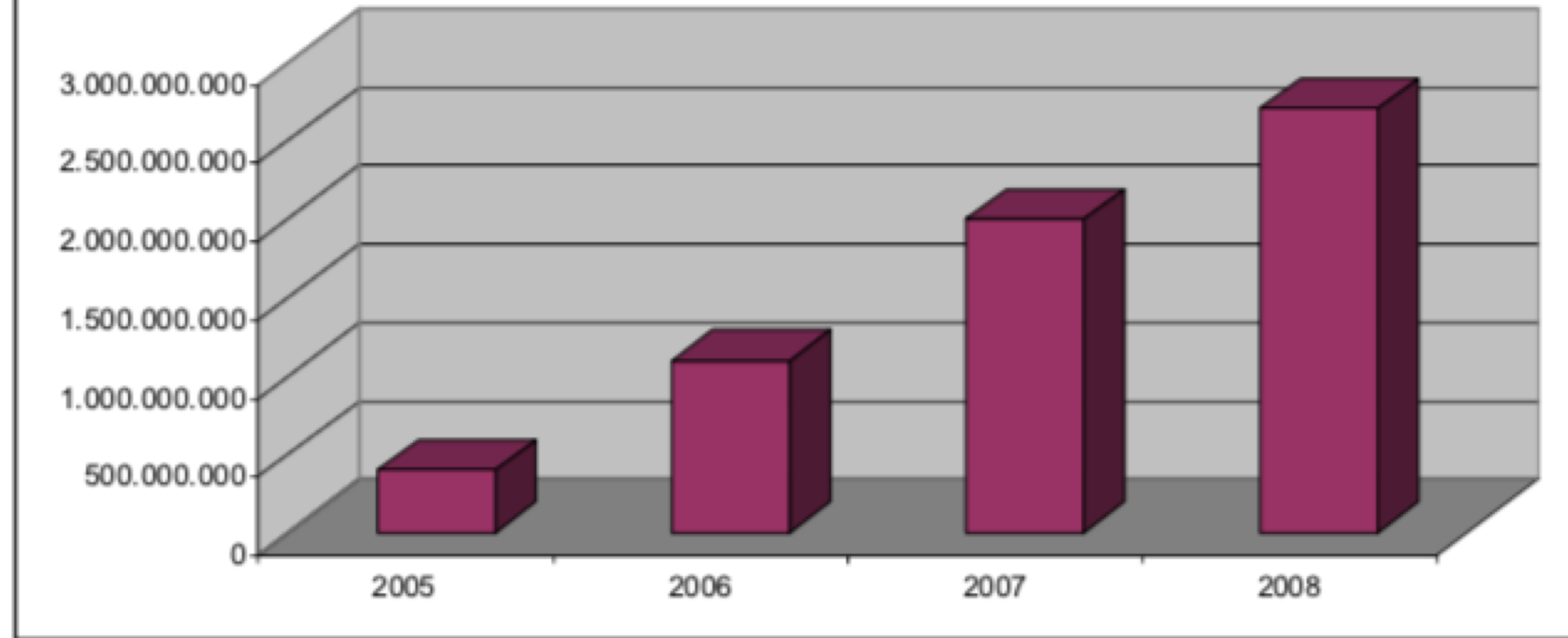
ΝΕΟΙ ΤΡΟΠΟΙ ΜΕΤΑΔΟΣΗΣ & ΠΡΟΩΘΗΣΗΣ ΤΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ

Ο τρόπος που ακούει κανείς μουσική έχει αλλάξει σημαντικά λόγω του Διαδικτύου. Η ανάπτυξη του φορμάτ MP3, που επιτρέπει την ψηφιακή συμπίεση του μουσικού κομματιού κάνοντας έτσι εύκολη τη μεταφορά του μέσω Ιντερνετ και η επέκταση των ευρυζωνικών συνδέσεων έχουν δημιουργήσει ένα πλούσιο υλικό μουσικής το οποίο πλέον αξιοποιείται διαφορετικά.

Α) ΨΗΦΙΑΚΕΣ ΠΩΛΗΣΕΙΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ

Η μουσική βιομηχανία έχει περάσει στην ψηφιακή εποχή και το κοινό φαίνεται να προτιμά να αγοράζει (ή να «κατεβάζει») μουσική από το διαδίκτυο. Στον παρακάτω πίνακα συγκεντρώνονται οι ψηφιακές πωλήσεις παγκοσμίως κατά το μέσο της δεκαετίας του 2000 (αρχή «άνθησης» διαδυκτιακής ροής μουσικής).

ψηφιακές πωλήσεις παγκοσμίως

2005	2006	2007	2008	
400.000.000	1.100.000.000	2.200.000.000	2.700.000.000	

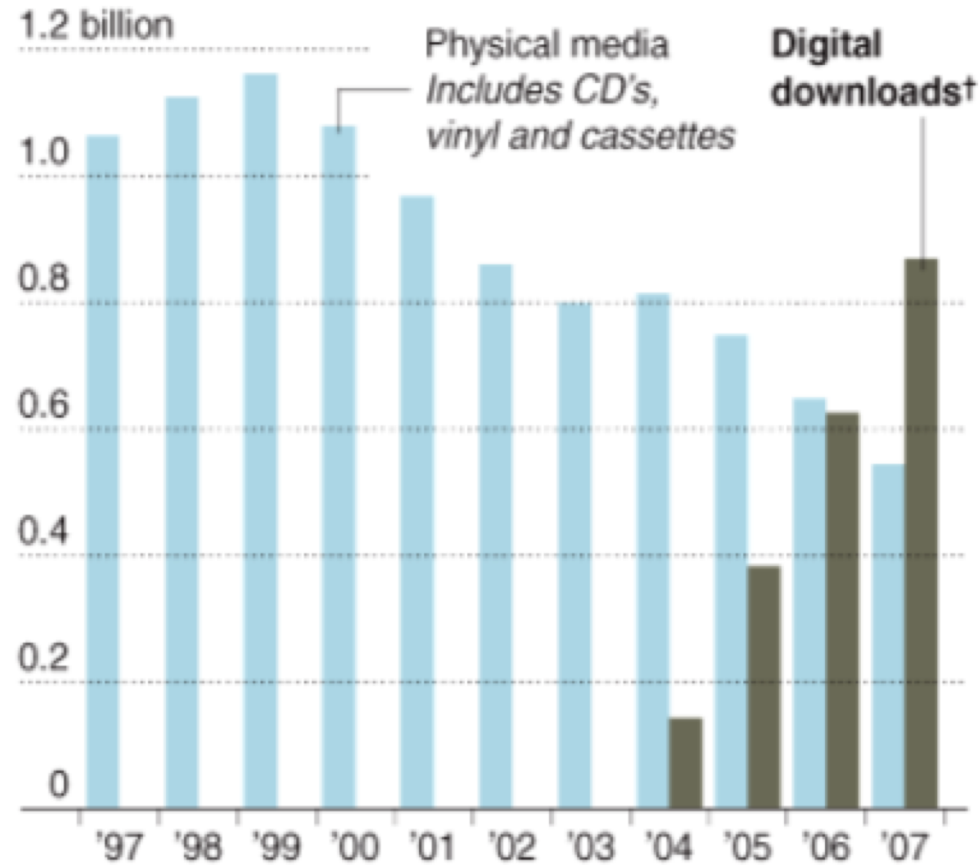
Πίνακας 2. Οι τιμές είναι σε δολάρια και δίνονται από παγκόσμιες έρευνες.

Music Downloads Increase, but Not Enough

In 2007, digital downloads surpassed physical media for the first time, in terms of units sold ...

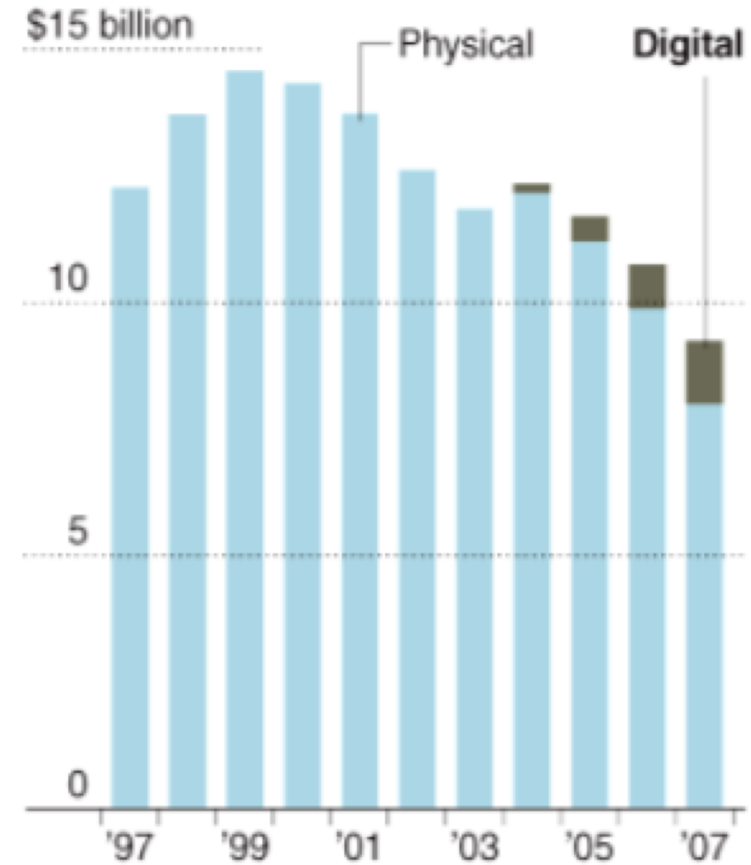
Record industry totals*

UNITS SHIPPED

... but in terms of dollar value, digital still accounts for only a small portion of the total, which continues to decline.

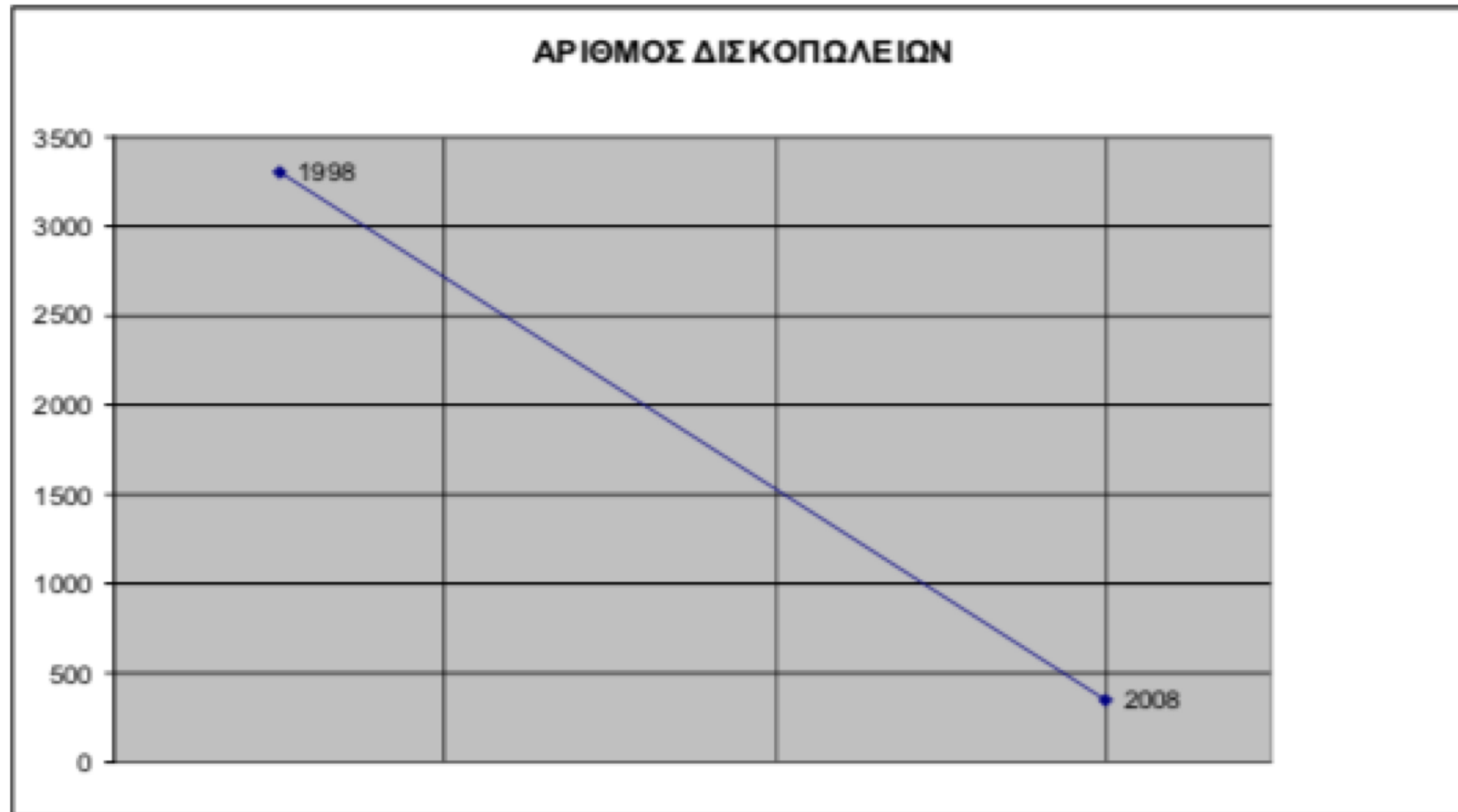
VALUE

*Includes retail, direct and special markets sales. †Data not available for digital downloads before 2004.

Πίνακες 3 και 4. Συγκριτικά ιστογράμματα απόκτησης μουσικής μεταξύ μεταξύ media και downloading και κέρδους μεταξύ αυτών

Όπως ήδη παρατηρούμε στις μέρες μας, ενώ οι ψηφιακές πωλήσεις αυξάνονται με ταχείς ρυθμούς, οι πωλήσεις cd μειώνονται ολοένα και περισσότερο με αποτέλεσμα τα καταστήματα πώλησης δίσκων να κλείνουν (έχουν μείνει ελάχιστα).

Πιν.5 Σύμφωνα με έρευνα της ifri. Το 1998 υπολογίζονται γύρω στα 3300 δισκοπωλεία, αριθμός που το 2008 φτάνει μόνο τα 350.

Β) ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΜΟΥΣΙΚΗΣ

Ενώ τα περισσότερα δισκάδικα κλείνουν ή περιορίζουν το ρεπερτόριό τους, τα ηλεκτρονικά καταστήματα μουσικής αυξάνουν ολοένα και περισσότερο τις πωλήσεις τους.

Η αγορά μουσικής μέσω Internet έχει πολύ μεγάλα πλεονεκτήματα για τους καταναλωτές, συγκριτικά με τα συμβατικά κανάλια διανομής, για πολλούς λόγους. Οι τιμές στο Internet είναι πολύ χαμηλότερες, ενώ υπάρχει πάντα και η δυνατότητα σύγκρισης. Επίσης, μπορεί κανείς να κάνει ευκολότερα και πολύ γρήγορα αναζήτηση της μουσικής που θέλει με διάφορα κριτήρια, αλλά και να ακούσει δείγματα των τραγουδιών που πρόκειται να αγοράσει. Μπορεί μάλιστα να αγοράσει είτε ολόκληρα άλμπουμ είτε μεμονωμένα τραγούδια, ανάλογα με την επιθυμία του.

Τα μεγαλύτερα site στις πωλήσεις online μουσικής είναι τα itunes της apple, το amazon και το e music.

1. iTunes

Το iTunes Store) είναι ένα ηλεκτρονικό κατάστημα που υλοποιήθηκε από την εταιρεία Apple Computers και λειτουργεί μέσω του προγράμματος iTunes. Το κατάστημα ξεκίνησε τη λειτουργία του στις 28 Απριλίου 2003. Έως τον Σεπτέμβριο του 2006 έχουν πουληθεί μέσω του iTunes Store πάνω από 1,5 δισεκατομμύρια μουσικά κομμάτια και γύρω στο 88% των παγκόσμιων ηλεκτρονικών πωλήσεων μουσικής.

- Τιμολόγηση

Κάθε γεωγραφική περιοχή και χώρα έχει τη δική της τιμολόγηση. Ένα μουσικό κομμάτι κοστίζει 99¢ στις Ηνωμένες Πολιτείες και τον Καναδά, \$1.69 στην Αυστραλία, €0.99 στην Ευρωζώνη, £0.79 στο Ηνωμένο Βασίλειο. Εξαίρεση αποτελεί το Ιαπωνικό κατάστημα, που διαθέτει τα κομμάτια προς ¥150 ή ¥200 ανάλογα με την επιλογή.

- Κατάλογος

Ο κατάλογος του iTunes περιέχει πάνω από 3,5 εκατομμύρια μουσικά κομμάτια και ενημερώνεται με καινούργιο υλικό κάθε Τρίτη. Την ίδια μέρα διατίθεται το "Single της εβδομάδας", που είναι δωρεάν για μια εβδομάδα στους χρήστες. Πολλοί δίσκοι περιέχουν επιπλέον κομμάτια και videos που δεν είναι διαθέσιμα σε άλλα φορμάτ, ενώ άλλοι είναι διαθέσιμοι αποκλειστικά στο iTunes Store.

- Άδειες χρήσης

Ο κατάλογος του iTunes δίνει τη δυνατότητα για προακρόαση 30 δευτερολέπτων για κάθε μουσικό κομμάτι. Κάθε χρήστης μπορεί να μεταφέρει τα κομμάτια που αγόρασε σε απεριόριστο αριθμό iPods, ενώ μπορεί επίσης να εγγράψει το υλικό που επιθυμεί σε απεριόριστους δίσκους (cd) με τον περιορισμό πως ο ίδιος ακριβώς δίσκος (ίδια πολυμέσα και ίδια σειρά) μπορεί να εγγραφεί μόνο επτά φορές. Τα μουσικά κομμάτια μπορούν να αναπαραχθούν σε έως και 5 υπολογιστές (Windows ή Mac OS), αρκεί ο χρήστης να εισάγει (την πρώτη φορά μόνο) το όνομα χρήστη και τον κωδικό πρόσβασης του λογαριασμού που χρησιμοποιήθηκε για την αγορά των κομματιών. Το όνομα χρήστη του αγοραστή καταγράφεται σε κάθε αρχείο πολυμέσων που λαμβάνει από το iTunes Store.

Βέβαια υπάρχει η δύναμη της επιλογής που έχει ο χρήστης στο κάθε iTunes-like σύστημα, να μην αγοράζει ολόκληρα albums όταν στην πραγματικότητα θέλει μόνο ένα τραγούδι, το οποίο αποτελεί πλεονέκτημα.

Ως τελικό συμπέρασμα μπορεί να ειπωθεί, ότι η Apple έχει υπερκέρδη, από ένα σύστημα με πολύ μικρότερο κόστος παραγωγής, promotion και τα συναφή. φτάνοντας σ' ένα σημείο, όπου οι τιμές είναι ίδιες και μεγαλύτερες από εκείνες των CD .

2. AMAZON mp3

Το Amazon mp3 είναι ένα ηλεκτρονικό δισκοπωλείο που ανήκει ευρέως στην Amazon.com. Δημιουργήθηκε σε beta έκδοση τον Σεπτέμβρη του 2007 και το Ιανουάριο του 2008 ήταν το πρώτο ψηφιακό κατάστημα δίσκων που είχε κατάλογο με τραγούδια από τις 4 μεγάλες δισκογραφικές (EMI, Universal, Warner και Sony BMG) τα οποία δεν είχαν DRM προστασία. Τα τραγούδια που είναι διαθέσιμα για download είναι πάνω από 10 εκατ. τραγούδια σε μορφή mp3 (256kbps) ενώ οι πελάτες είναι ελεύθεροι ν'απολαύσουν τη μουσική που ίδιοι κατεβάζουν από το internet χρησιμοποιώντας οποιαδήποτε συσκευή, επίσης μπορούν να οργανώσουν τη μουσική τους χρησιμοποιώντας οποιαδήποτε σχετική εφαρμογή, και μπορούν ν'αντιγράψουν τραγούδια σε CDs για προσωπική χρήση. Κάθε τραγούδι (τα περισσότερα από τα οποία στοιχίζουν 89-99 cents) και κάθε άλμπουμ (τα περισσότερα μεταξύ \$5.99- \$9.99)

Το συμφωνητικό της εταιρίας με τις δισκογραφικές είναι να πουλάει τα τραγούδια μόνο εκεί που λειτουργεί και το Amazon.com δηλαδή στην Αμερική, απο τον δεκέμβρη του 2008 με το Amazon.co.uk και στο Ηνωμένο Βασίλειο και απο τον απρίλη του 2009 το amazonmp3 λειτουργεί και στη Γερμανία.

Σιγά, σιγά και χωρίς πολλές ανακοινώσεις περί αυξημένων πωλήσεων και εκατομμυρίων διαθέσιμων μουσικών κομματιών, το Amazon MP3 είναι πλέον η δεύτερη μεγάλη δύναμη στις πωλήσεις online μουσικής μετά το iTunes. Ο κατάλογος των free κομματιών έφτασε τα 4.5 εκατομμύρια στους πρώτους 6 μήνες λειτουργίας της υπηρεσίας, δείχνοντας καθαρά τον δρόμο που πρέπει να ακολουθήσουν οι εταιρίες για την διάθεση της μουσικής αλλά και τον σχεδιασμό hardware / software.

3. eMusic.com

Το eMusic.com, το δεύτερο μεγαλύτερο ηλεκτρονικό δισκοπωλείο στις ΗΠΑ μετά το iTunes της Apple, λειτουργεί από τέλη του 2006 και στην Ευρώπη με κατάλογο 4,7 εκατ. τραγουδιών από ανεξάρτητες δισκογραφικές εταιρείες σε μορφή mp3 (192kbps) και με downloads που έχουν ξεπεράσει τα 250 εκατ. Κλικ στα τρία πρώτα χρόνια δημιουργίας του.

Το eMusic είναι συνδρομητικό και είναι από τις λίγες υπηρεσίες που προσφέρει μουσική ως αρχεία mp3, τα οποία ο χρήστης μπορεί να αντιγράψει όσες φορές θέλει για προσωπική χρήση και να τα ακούσει σε οποιαδήποτε συσκευή, συμπεριλαμβανομένου του iPod της Apple. Αυτός βέβαια είναι ο λόγος για τον οποίο το δισκοπωλείο δεν προσφέρει τραγούδια από τις τέσσερις μεγάλες δισκογραφικές εταιρείες -Vivendi Univesal, Sony BMG, EMI και Warner- που προσφέρουν μόνο κλειδωμένα αρχεία με συστήματα Ψηφιακής Διαχείρισης Δικαιωμάτων (DRM), όπως το σύστημα FairPlay του iTunes.

Παρ' ολ' αυτά τον κατάλογο του eMusic, στον οποίο συμμετέχουν 8.500 εναλλακτικές δισκογραφικές εταιρείες, με γνωστούς καλλιτέχνες όπως ο Μπομπ Μάρλεϊ, ο Τζόνι Κας, οι Franz Ferdinand και η Bjork. Με μερίδιο 13% στην αμερικανική αγορά, το eMusic βρίσκεται μπροστά από μεγάλα ονόματα όπως το Napster και το Rhapsody, υπολείπεται όμως σημαντικά από το κορυφαίο iTunes, με μερίδιο 60%. Το δισκοπωλείο προσφέρει μηνιαίες συνδρομές που κυμαίνονται από 12,99 ευρώ για 40 τραγούδια έως τα 20,99 ευρώ για 90 τραγούδια. Τα αρχεία παραμένουν στην ιδιοκτησία του χρήστη ακόμα και αν τερματίσει τη συνδρομή, σε αντίθεση με άλλες υπηρεσίες, όπως το Napster, τα οποία διαγράφουν από τον υπολογιστή του χρήστη τη μουσική σε περίπτωση που δεν ανανεώσει τη συνδρομή του. Η eMusic συνεργάστηκε με τον ολλανδικό σύνδεσμο δημιουργών Buma/Stemra προκειμένου να αποκτήσει την πρώτη πανευρωπαϊκή άδεια χρήσης για τη διάθεση μουσικής. Η συμφωνία προβλέπει ότι η υπηρεσία θα παρακολουθεί τις πωλήσεις της ανά χώρα και θα καταβάλλει το αντίστοιχο ποσό για τα πνευματικά δικαιώματα σε εθνικούς συνδέσμους δημιουργών.